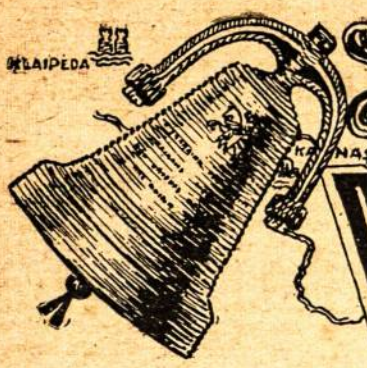

Laisvės VARPAS

LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Nr. 1 (4)

Lubekas, 1946 m. sausio 12 d.

II metai

Jungt. Valstybės isileis dali tremtinių

Prezidentas Trumanas isleido nurodymus, kaip tvarkyti pabėgėlių ir tremtinių įvaziavimą į JAV imigracijos įstatymo nustatytose ribose. Įvaziavimo vizos, kaip prezidentas pareiškė, būsiančios suteiktos teisingu būdu visu tautybiu ir visu tikėjimu žmonėms ir jis pareiškė vilti, kad daugumas įvaziuojančių būsia našlačiai vaikai. Amerikiečių zonų netoli nuo pabėgėlių stovyklų būsia įsteigti JAV konsulatai, kurie turėsia spresti, kuriuos prasytojus ileisti, o kuriuos ne. Tam tikslui būsia paskirti vicekonsulai, kurie turėsia teise išduoti vizas. Vizų išdavimas turėsias būti kiek galima greitesnis ir paprastesnis. Sie konsulatai pradėsia veikti šiu metu pradžioje ir įvaziavimas į JAV prasidėsias, kai tik būsia laisvu laivu. Finansinės garantijas įvaziuojantiems suteiks JAV labdarybės organizacijos. Jau esa pradėti ir techniniai pasirengimai siems prezidento Trumano nutarimams vykdyti. Netrukus į Vokietiją atvyksia trys aukšti

JAV valdininkai: imigracijos komisaras Carusi, užsienio reikalų ministerijos pasų skyriaus viršininkas Ravers ir aukščiausios JAV sveikatos istaigos atstovas dr. Ralph Williams. Si akcija pirmiausiai būsianti vykdoma Amerikiečių zonų. Frankfurte, Stuttgarte, Munchene, Bremene, Hamburge ir Berlyne, kiek galima greičiau, turincios būti atidarytos istaigos vizoms išduoti.

Pagal laikini planą is pradziu siuos imigrantus turėsia vežti du laivai is Bremerhaveno iki New Yorko.

Visi asmens, kurie prasys vizos, turės pereiti per specialia amerikieciu okupacinės kariuomenės daliniu slapstosios tarnybos kontrole, kad tuo būdu nacionalistai ir kiti nepageidaujami elementai nepatektu į JAV.

Imigrantu aprūpinima maistu ir susisiekimu priemonėmis iki ju atvykimo į JAV patieks UNRRA.

Pagyvinkim kulturini darba

Siandien visi turime, palyginti, žmoniską gyvenimo sąlygą. Badmiravimo laikas pasibaigė 1945 m. gegužės mėn. kartu su karo pabaiga. Jei kol kas niekas mūsų nevercią užsidirbti sau duonos kasni, jei viska gauname paruosta ir, galima sakyti, ant slalo padėta, tuo labiau turime tai įvertinti ir padaryti atitinkamas išvadas. Tai uždeda mums pareigą ta laisva laika, kuri kitu atveju tektu skirti kasdieninei duonai užsidirbti, prasmingai sunaudoti: jis turi duoti naudos mums patiems asmeniskai ir visai mūsų bendruomenei. Juk jau is seno žinomas dalykas, kad tinginystė, nuobodžiavimas, neturėjimas ko veikti ir nesirūpinimas prasmingai sunaudoti laika yra visu negerovių šaltinis. Ypac tai turėti isidėmėti mūsų jaunimas, kurio visas gyvenimas dar priesakis ir vargu ar jis bus rožėmis klotas.

Gyvenant dabar krūvoj tokioms gausioms mūsų tautieciu grupėms, be jokio rūpesčio gaunant materiali aprūpinima, bent mūsų kultūrinis gyvenimas turėtų būti žymiai judresnis, gyvensnis ir nasesnis. Juk laiko daugumas turi nel per daug, inteligentiniu pajėgu taip pat kiekvienoj stovykloj netrūksta. Tuotarpu istikruju mūsų kultūrinis gyvenimas, mūsų svietimas ir svietimasis, mūsų spauda ir kiti kultūriniai reiskiniai, be vienos kitos prosvaislės, vis dėlto yra labai menki ir stauri. Ar jau mes esame taip praūzusio karo žiaurumu ir sios mums priverstinos emigracijos palauzti, ar jau pas mus nebėra energijos, kūrybinio entuziazmo, pasiryzimo ir pasiaukojimo? Jei dabar tiek tegalim, tai kas bus, kai visiems mums teks ikibti i ilgą ir monotoniska kasdienini darba duonai užsidirbti, jei gyvensime issisklaide po didelius miestus, po didelius plotus. Matome tuos sunkumus, su kuriais tenka dabar kultūrininkams ir mokytojams susidurti: tinkamu patalpu stoka, knygu, vadovėliu, rasomosios medziagos stoka ir panasūs trūkumai. Taciau vis dėlto ne cia glūdi tikroji mūsų kultūrinio gyvenimo stagnacijos priezastis, ji glūdi mūmyse paciuose: mūsų apsilėidime, lengva ranka numojime i visus reikalus, užsidaryme savame kiaule ir pamėgime niekniekiu. Nėra tokiu sunkiu sąlygu, kuriu tikrasis kūrybinis entuziazmas, pasiryzimas ir pareigingumas nenugaltu.

Internuotieji baltai tebėra Svedijoje

Iki Nauju Metu vis dar nebuvo galutinai paaiskėjęs tolimesnis likimas Svedijoje internuotųjų Pabaltijo valstybiu pilieciu, buvusių vokieciu Wehrmachte. Svedijos vyriausybė buvo nutarusi perduoti juos Sovietu Sąjungai, bet, pasikelbus jiems bado streika, sis perdavimas susitrukdė. Siuo klausimu dabar nauja esa tai, kad, kaip „Svenska Dagbladet“ pranesa, Svedijos užsienio reikalų ministerija nutarusi siuos internuotuosius baltus individualiai apklausti is kurios Vokietijos zonos jie i Svedija atvyko. Kaip tas laikrastis toliau pastebi, sis klausimas būsias patiektas ir 66 internuotiesiems civiliams, kilusiems is Pabaltijo. Sovietu laivas „Bielostrov“, gabenas is Svedijos ten internuotuosius vokiecius karius, kol juos visus isgabensias, turėsias padaryti dar keleta kelionių,

o internuotieji baltai, buve kariai, nesa pirmoj eilėj.

Viena dalis siu internuotuju kariu, pagal dr. E. Atvarso patarima, bado streika pabaigusi, kita dalis valganti tik uogine sriuba, o trecia dalis dar nieko nevalganti ir bado streika tesianti toliau. Pastaruju sveikatos būklė esanti bloga.

Estu Komiteto pirmininkas Svedijoje T. Grünthal savo tautieciams Svedijoje pranesė, kad civiliai pabėgėliai neturi ko bijoti.

Jungt. Valstybėse veikia lietuviska radio stotis

Is amerikieciu lietuviu laikrascio „Dirvos“ suzinome kad JAV „Bostone veikianti lietuviska radio stotis — World Lithuanians (Pasaulio Lietuviai), kuri kiekviena diena transliuojanti lietuviska informacija, zinias ir paskaitas. Siu lietuvisko radiofono adresas esas: World Lithuanian, 21 b Fremont str. Boston, Mss.

Toliau tas pats laikrastis pranesa, kad i praėjusi pavasari ivykusia San Francisco konferencija klausytojais buve nuvyke 4 Amerikos lietuviai: Olis-Olsauskas, „Dirvos“ redakt. Stasys Karpus-Karpavicius, mokytt. Rasimas — Rasimavicius ir viena moteris. Konferencijos isvarkėse jie iteikė konf. generaliniam sekretoriui platu memorandumą, kuriame buvo iskelti 4 pasiūlymai dėl Lietuvos ateities.

Sveicarija uždare pasiuntinybes

Siomis dienomis Sveicarija atėmė diplomatinės privilegijas Pabaltijo valstybiu — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — akredituotiems diplomatiniams atstovams, kurie buvo anksciau — dar pries 1940 m. — paskirti. Tai reiskia, kad Sveicarija nebeprisipaizista Pabaltijo valstybiu pasiuntinybiu ir jos yra priverstos užsidaryti. Lietuvos įgaliotu ministriu ir nepaprastu pasiuntiniu Sveicarijai buvo dr. Eduardas Turauskas, kuris rezidavo Berne. Be to, Ciuriche buvo Lietuvos konsulas.

Tikroji padėtis pas mus dabar yra tokia: vieni dirba net per daug, o kiti gyvena sau, kaip dangaus paukščiai. Dalis mūsų yra išjungę darban, eidami siokias ar lokias pareigas stovyklų administravime, kiti dirba kultūriniai darba, tretį (tokių vis dėlto labai mažai) mokosi kurio nors amato, stengiasi išgyti specialybę ar pagilinti turimąją, pramokti svetimu kalbą. Yra mūsų tarpe ir tokių asmenų, kurie yra taip apsikrovę darbu visu mūsų labui, kad dažnai net neturi laiko subarkyti ir būtiniausių savo asmeninių reikalų. Jie jaučia pareigą dirbti, nes jei nedirbs, jei nejudins mūsų kultūrinio gyvenimo, tai ir ka gi mes pavirsime ir kaip atrodysime, palyginus su tokiose pat salygoje gyvenančiomis kitu tautu tremtinių grupėmis, kurios rimtai žiūri ir darba ir rimtai dirba ir kai kuriais atvejais yra toli mus pralenkusios. Tuo tarpu kita mūsų dalis yra susidomėjusi tik nieko neveikimu. Tiesa, dažnai ir šios rūšies „veikėjai“ pasineria ir dideli ir ilgą darbą, i... kortas. Šiuos gražius „abrozdelius“ bevartant praeina istisos dienos ir naktės...

Kaip daugumas mūsų tremtinių žiūri i svetimosi darba, gal būtų, aiškiausiai rodo angli kalbos kursai. Jie buvo suorganizuoti kiekvienoje mūsų tremtinių stovykloje, tiek Schleswig-Holsteine, tiek kitur. Žmonės puolė, rasėsi, zadėjo uoliai juos lankyti. Iš tikrųjų i pirmasios pamokas susirinko pilnūlės klasės, bet jau penktoji pamoka nebebuvo kokio trečdalis, astunioj — teliko tik pusė, o tokiu pasiryžėliu, kurie iki šiolie sazinęgi juos lanko, bėra tik apie 10%. O juk angli kalbos pramokimas mūsų ateitai gali turėti lemiamos reikšmės. Kaip gi tas dalykas daugumai mūsų neateina i galvą ir, turėdami pakankamai laiko, negali savęs priversti rimtai jos pasimokyti.

Tokia pat padėtis ir mūsų liaudies universitetu. Kiekvienoje stovykloje jie jau seniai suorganizuoti ir puikiausiai veikia, deja, tik ant... popierio. Klausytojų i juos, atrodo, tikrai netrūkta, bet ju rektoriat dažniausiai negali sugaudyti paskaitininku, nes daug kur ir cia isimaismo nelemtosios kortos. Juk jaukioji kompanijėlė prie apskrito ar ir labai ilgo stalo pasėdėti daug maloniau negu pasirengti kuriai nors paskaitai. Todėl visus is anksto sudarytus planus ir paskaitu tvarkaraščius dažniausiai tenka mesti per tvora. O ivairiausios ir aktualiausios temos tokioms paskaitoms pacios prasyle prasosi... Tiek apie praeiti, tiek apie dabarti, tiek ir apie ateiti.

Arba ir dėl mūsų spaudos. Visur kur juntamas kuo didžiausias lietuviskos spaudos badas. Kiekvienas menkniekis, kiekvienas is kur nors atklydes lapelis pereina per simtu rankas. O paliems imtis ir ka nors parasyti ar kuriuo kitu būdu prisidėti prie idomesnės, didesnės ir daznesnės lietuviskos spaudos sukūrimo beveik niekam nekyla noras. Per daug jau daugumas įpratę, kad viskas būtų kitu parengta, atnešta ir ant stalo padėta.

Vis dėlto reiktu pagaliau to apsnūdimo, to pesimistisko susmukimo nusikratyti. Tik energingos ir darbseios tautos kuria sau ateiti, tik energingi, kūrybingi ir darbštūs žmonės susikuria sau salygą ir išgyja varda ir tarp svetimuju. Siuo metu pries mus tyso ilgas ir atviras kultūrinio darbo baras, visi suburtomis jėgomis kibkime i ji.

Didysis Vilniaus Seimas

(40 metų jo suakciai paminėti)

Nuostabu lietuviu tautos sutartinio, vieningo darbo pavyzdį turime Didziamame Vilniaus Seime, nuo kurio susaukimo praėjusi gruodžio mėn. suėjo lygiai 40 metų. Did. Vilniaus Seimas, ivykęs 1905 m. gruodžio 4—5 d. Vilniuje, lietuviu tautos istorijoje atliko labai svarbu uždavinį: jis padėjo pagrindus visai tolimesnei lietuviu tautos politinei raidai ir 1918 m. vasario 16 d. aktui. Tad labai verta visiems ta reikšminga Seima prisiminti.

Ypatingas tai buvo laikotarpis: ka tik buvo pasibaigęs rusų — japonu karas, kuris Rusijai kasto tris bilijonus rubliu pinigais, arti 500.000 kareivių ir daugybę ginklų. Be to, per ji Rusija neteko beveik viso savo karo laivyno. Svarbiausia gi — visa Rusijos visuomene pralaimėtas karas galutinai itikino, kokia netinkama carinio biurokratizmo sistema viespatauja kraste. Visi buvo istroske laisvės ir visoje Rusijoje prasidėjo didžiuliai politiniai brudėjimai, streikai, kruvini susirėmimai su caro zandais ir kazokais.

2.000 ATSTOVU SUSIRENKA I VILNIU..

Visi tie ivykiai Lietuvoje rado labai palankia dirva, nes laisvės mintis jau labai giliai buvo istrigusi i lietuviu tautos sirdi. Po ilgos ir labai sunkios, 40 metu trukusios kovos iskovotoji teisė spausdinti knygas lotynu raidynu lietuviu tautos kovos nuotaika dar labiau sustiprino. Geguziniu, vaidinimu, chorų, koncertu vardu vyko slapti ir gausūs lietuviu veikėju suvaziavimai. Iki tolei beveik vienos visa kovos nasta nesusios labai atkingsios Lietuviu demokratu ir socialdemokratu partijos dabar susilaukia nauju talkininku, pradeda formuotis kitos partijos ir aktyviau isijungti i kova. Didelės reikšmės turi 1905 m. vasara isisteigusi Lietuviu mokytoju sąjunga, kuri pirmu savo uždavinium pasirinko apvalyti Lietuvos mokyklas nuo rusintoju. Rusai mokytojai buvo atleidžiami, mokyklas uzdaromos, o i mokyklų knygas lietuviskai irasoma: „Lietuviu mokytoju sąjungos ir Lietuviu demokratu partijos isakymu si mokykla uzdaroma ir nebus tol atidaryta, kol vyriausybė neivykdys reikiamu reformu.“

Jau 1905 m. spalio 22 d. Vilniuje susirinkę lietuviai veikėjai parasė platų memorandumą Rusijos ministeriui pirmininkui, reikalaudami Lietuvai visiskos autonomijos, reikalaudami lietuviu kalba ivesti i istaigas ir mokyklas, suteikti tikėjimo ir spaudos laisvę ir t.t. Norėdami pabrėžti, kad tie teisėti reikalavimai yra visos lietuviu tautos rytingas siekimas, dr. J. Basanavicius, Povilas Visinskis ir kiti žymieji veikėjai nutarė susaukti lietuviu seima Vilniuje. Tuo reikalu buvo parasytas atsisaukimas i tauta, kuris baigėsi siais zodžiais: „Lai gyvuoja, lai auga, lai zydi Lietuva ir jos žmoniu gerovė.“

I seima 1905 m. gruodžio 4 d. suvaziavo net 2.000 atstovu ir sveciu. Atstovai buvo ne tik is pacios Lietuvos, bet ir is Varsuvos, Rygos, Odesos, Petrapilio, Maskvos ir kitu lietuviu koloniju. Atvaziavo ir Mazosios ir Prūsų Lietuvos atstovai. Delegatai rinkosi „Lietuvos Bitininko“ redakcijos patalpose. Is vakaro pries Seimo posėdį Vilniaus lietuviu „Kankliu draugija“ suvaziavimo dalyviams surengė didžiuli koncerta.

RYZTINGOS REZOLIUCIJOS

Didziamame Vilniaus Seime tuomet sutartinai dalyvavo visos politinės lietuviu grupės: demokratu partija, socialdemokratu partija, valstieciu sąjunga, krikščioniskoji grupė su keliasdesimts kunigu. Kalbėtojais buvo parinkti po du atstovu is darbininku, bežemių valstieciu, mazazemių ūkininku ir t.t. Svarbiausieji Seimo svarstyti klausimai buvo: Lietuvos autonomijos reikalas, žemės ir svietimo reikalai. Be to, visa eilė kitu

klausimu. Seimo posėdžiai uztruko dvi dienas. Seimo atstovai buvo nuolatiniam pavojuje, kad seima gali uzdaryti, o juos suareštuoti. Gintis nuo caro zandaru buvo suorganizuota lietuviskų ginkluota apsauga. Nors rusu Vilniaus generalgubernatorius baronas Freze buvo isakes savo slaptiesiems valdininkams seimo posėdžius sekti, bet vis dėlto imtis kokių nors griežtesnių priemoniu jis nebedriso. Visa caro galia buvo jau gerokai palauzta.

Paskutinės sesijos buvo priimta visa eilė rezoliuciju, tarp kuriu svarbiausia: „Reikalauti Lietuvai autonomijos su Seimu Vilniuje, isrinktu visuotiniu, lygiu ir slaptu balsavimu, neskiriant lyties, tautos ir tikėjimo.“ Toliau buvo reikalaujama laisvės lietuviu kalbai, draugijoms, mokykloms, tikėjimo laisvės ir kt. Kaip sankcijas, seimas nutarė, kad kol tie teisėti reikalavimai nebus igyvendinti, nemokėti mokesciu, neleisti vyru i kariuomene, neiti i teismus, jei bus reikalo — skelbti visuotini streika. Paskutinis posėdis uztruko net iki pusės pirmos valandos nakties. Po to vidurnaktį buvo sukelta ant koju visa „Vilniaus Ziniu“ spaustuvė, kad kuo greiciausiai atspausdintu rezoliucijas. Rytui austant jau buvo parengta 36.000 egzemplioriu, kuriuos delegatai issivežė i visus Lietuvos kampus.

Seimas rusu valdžiai padarė ispūdi. Daugelis jo iskelto reikalavimu buvo igyvendinti, ypac pagerėjo svietimo reikalai: buvo leista isteigti tokias reikingsmas svietimo draugijas, kaip „Saulė“, „Ziburytas“, „Rytas“ ir kt.

Praėjus 13 metu po Didziojo Vilniaus Seimo jo iziebtoji kibirkstis 1918 m. suliepsnojo skaidria lietuviu tautos laisvės sviesa.

Didziosios sventės Liubeke

Meesen kareiviniu sparto salėje jau gruodžio 23 d. UNRRA surengė bendra lietuviu, latviu, estu ir lenku maziesiems Kalėdu eglute. Programoje ypac gražiai pasirodė lietuviukai. Visiems labai patiko nykstuku sokis ir kai kurie kiti mūsų mazuju programos dalykėliai. UNRROS pareigūnai padalino vaikuciams dovanu.

Bendros Kūčios buvo surengtos Gimnazijoje, Svetainėje, Arniamsruh ir „Ramybė“ (Einsiedel gt.) „Ramybės“ stovykloje Kūciose dalyvavo UNRRA atstovai. Kūciu metu buvo atlikta trumpa programėlė, o po Kūciu uzdegta eglutė. Kalėdu senelis padalino vaikuciams dovanu, bė to, humoristinėm dovanom apdovanojo ir kai kuriuos suaugusius. Per abi Kalėdu dienas ramybiecius linksmino angli kariu 18 zm. kapela. Kartu angli kariai atsitirino dvi statines alaui ir abi dienas linksmai praleido su stovyklos gyventojais.

Arniamsruh ir Meesen kar. Kūciu vakara 24 val. buvo atlaikytos Berneliu Misios.

Pirma Kalėdu diena vaikams eglutės buvo surengtos dar „Grazinoj“ ir Meesen kar. VII bloke, su atitinkamomis programėlėmis. Kalėdu senelis padalino dovanėliu.

Nauji Metai bendrai buvo sutikti Svetainėje ir „Ramybės“ stovykloje. Svetainėje sutinkant Naujuosius Metus zodi tarė Komiteto pirm. F. Kirsas, palinkėdamas 1946 m. Tėvynei ir mums geresnio likimo.

LIETUVAI GELBĖTI FONDAS

Didziosios Britanijos lietuviai yra isteige Lietuvai Gelbėti Fonda, kurio centras yra Londone, o Skotijoje ir kitose vietose jis turi visa eile skyriu. Fondas renkà aukas pinigais ir kitais daiktais Lietuvos reikalams. Siu metu pradzioje Lietuvai Gelbėti Fondas organizuoja didziule loterija.

Didziosios ir Mazosios Lietuvos lietuviai

„Lietuviais esame mes gime...“, giedoją Jurgis Sauerverinas. Girėnas, kurdamas šia nemirtinga giesmę, tapusia antruoju mūsų himnu. Nors pats J. Sauerverinas ir nebuvo lietuviškos kilmės, bet, gyvendamas Mazojoje Lietuvoje, visiskai sutapo su lietuvių tauta, siejoji jos rūpesčiai ir vargai, džiaugėsi jos džiaugsmais, dirbo reikšminga kultūrinė darba. Ko gi bereiktu, jei visi tie, kurie šiandien sakosi esą lietuviai ir nuolat beldžiasi į lietuvių komitetą duris, turėtų nors daly to tikro lietuviško apsisprendimo, patriotizmo, tautinės savivargės ir lietuvių kalbos meilės, kokia turėjo J. Sauerverinas. Daugumas jų tikrai yra lietuviais gime ir nuo pat lopsio su savo tėvais lietuviškai kalbėjo, taigi, dėl jų lietuviškos kilmės niekas negali abejoti. Abejoties kyla dėl jų tautinio apsisprendimo, dėl jų rūpestingumo ir tiesumo, ypač atsiminimų daugumo jų laikysena 1923–1939 m. ir pavėlusio ir jų mazamecių vaikų. Reikia konstatuoti gana liūdina faktą, kad žymų jų dalis yra pasidariusi, „konjunktūros žmonėmis“ ir savo tautybę mėgsta keisti pagal momento reikalavimą ir pagal asmerinę naudą. Todėl ir tokių žmonių pareikškimais nevisuomet galima tikėti ir jų klausima lietuvių komitetams gana sunku spresti. Ir jau ne be pirmą kartą lietuvių komitetams tenka šiuo klausimu svetūr esant rūpintis. Pavėltime truputį ir netolima praėiti.

1914—1918 M. RUSIJOJE

Tai buvo Pirmojo Pasaulinio Karo metu. 1914 m. rudenį carinė Rusijos armija išsivėrė į Rytprūsius. Ji užėmė Mazają Lietuvą ir nemazą Prūsų Lietuvos dalį, tuomet Vokietijos valdyta. Rusų valdžia tuoju nusprendė vietinius šiu sričių gyventojus įsgabenti ir Rusijos giluma, kaip fronto užnugarį nepatikima elementa. Beveik visi miestų gyventojai iš šio pasienio buvo jau ankščiau pabėgę toliau į Vokietiją, tad šis rusų valdžios įsakymas krito ant vargšų laukininkų galvų, kurių absoliutinė dauguma buvo lietuviai, dalis jų, tiesa, paliešta vokiečių proceso. Tokiu būdu tūkstantčiai lietuvius iš Klaipėdos, Silutės, Tiltės-Ragainės, Plinkalnio ir kitų apskrįčių atsivėrė Urale ir dar toliau — Sibire. Atsidūrę beveik taip, kaip stovi: be jokiu didesniu maisto ir drabužių atsargų, bet už tai apsikrovę mažais vaikais ir senais tėvais. Ju padėtis iš pradžių ten buvo baisi: rusai žiūrėjo į juos, kaip į savo priešus, rusų kalbos jie nemokėjo, inteligentų jų tarpe beveik nebuvo. Patekę į tokia skurdo ir vargo jūra, šie Mazosios ir Prūsų Lietuvos lietuviai tremtiniai pradėjo saukti Didziosios Lietuvos lietuvių globos ir pagalbos.

Ir tas jų saukimas tuoju buvo isgirstas. Didz. Lietuvos lietuvių, pabėgėlių nuo karo baisumo ir tremtinių, tuomet buvo visuose Rusijos kampuose. Beveik visa tuometinė lietuvių inteligentija taip pat buvo Rusijoje. Lietuviai ten buvo gerai susiorganizavę: turėjo savo komitetus, draugijas, gimnazijas, teatrus, nemažai pinigų sumomis operavusius pabėgėlių sėpmo fondus ir kt. Be to, jie turėjo placių pazinciu, gerai orientavosi visoje caro politikoje ir gerai pažino rusų gyvenimą. Mazosios ir Prūsų Lietuvos lietuviams tremtiniais globoti ir jų reikalus ginti buvo įsteigta speciali organizacija. Ji tuoju kreipėsi į Rusijos vyriausybę ir jai išaiskino, kad šie iš buv. Vokietijos pasienio atgabendieji tremtiniai nėra vokiečiai, tad jų negalima laikyti priešais. Buvo pareikšta, kad jie yra tokie pat lietuviai, kaip ir Didz. Lietuvoje, todėl ir rusų valdžia turinti pakeisti rūsistatymą jų atžvilgiu ir teikti jiems visokeriopa parama. Buvo surengtos rinkliavos, surinkta nemaža drabužių ir apavų, o Lietuvių komitetui iš savo lėšų šiu tremtinių reikalams paskyrė nemažas sumas. Žymioji mūsų visumėnės

veikėja ir spaudos darbininkė Felicija Bortkevičienė su keletu kitų asmenų tuomet apvazinėjo placių Rusijos ir Sibiro plotus, registruodama šiuos lietuvių tremtinius ir teikdama jiems parama. Ir toks Mazosios ir Prūsų Lietuvos lietuvių tremtinių sėpmas ir globojimas truko per visa aną karą, kol jie gelėjo grįžti namo. Ir tik Didz. Lietuvos lietuvių organizuotumo ir rūpestingumo dėka jų būkle žymiai pagerėjo ir jie buvo ištraukti iš vargo. Deja, daugumas jų, grįžę ir namus, per daug greitai visa tai užmiršo.

IR DABAR VOKIETIJOJE

Pasibaigus šiam Antrajam Pasauliniam Karui pasikartoję beveik lygiai tokia pati situacija, tik su tuo skirtumu, kad dabar Didziosios ir Mazosios Lietuvos lietuviai susitinka ne be Rytuose, Rusijoje, bet Vakaruose, Vokietijoje. Ir vėl čia toks pat vaizdas: Didz. Lietuvos lietuviai čia yra susiorganizavę, turi savo komitetus, mokyklas, turi nemaža inteligentinių jėgų, o Maz. Lietuvos lietuviai šiuo atžvilgiu yra beveik tokio pat būklės, kaip ir 1914—1915 m. Dauguma jų sudaro laukininkai, jie yra pavieniui issisklaidę ir jų tarpe labai maza inteligentinių jėgų. Tiesa, žymia dalis svarbiausiųjų Maz. Lietuvos lietuvių politinių ir kultūrinių veikėjų naciai nuzudę koncentracijos lageriuose. Tai istikrujų skaudus smūgis ir labai didžiulis nuostolis visai lietuvių tautai.

Ir vėl čia Maz. Lietuvos lietuviai saukiasi Didz. Lietuvos lietuvių paramos ir globos. Jie prasosi priimami į lietuvių bendruomenę, į lietuvių stovyklas. Ju balsas ir čia nepasilieka tyruose saukiančiu. Jie priimami į lietuvių bendruomenę ir dabar beveik kiekviename lietuvių lageryje (ypac Schleswig-Holsteine) yra po didesni ar mažesni Maz. Lietuvos lietuvių skaičiai. Jie gyvena tokiose pat sąlygose ir gauna toki pat aprūpinimą, kaip ir kiti lietuviai, jie yra pilnateisiai lietuviškos bendruomenės nariai. Pastaruoju metu jų skaičius yra linkęs didėti.

Taciau vis dėlto kartais tarp Didz. ir Mazosios Lietuvos lietuvių, ypac kai dabar tenka vienoj

krūvoj gyventi, perbėga lyg koks juodas sesėlis. Maz. Lietuvos lietuviai kartais nusiskundžia, kad Didz. Lietuvos lietuviai jų atžvilgiu esą salti, kartais reiskia jiems lyg nepasitiekėjima, abejoja jų lietuvišku nusistatymu ir t.t. I tai Didz. Lietuvos lietuviai jiems atsako, kad jie vis dėlto negali iš savo atminties istrinti tos garsiosios „Einheitsliste“, už kuria daugumas Maz. Lietuvos lietuvių per Klaipėdos krasto seimelio rinkimus taip sazinįngai atiduodavo savo balsus, negali užmiršti ir tu Neumannu, Bertuleiciu ir Kakiu meskeriu, ant kuriu šie mūsų broliai taip lengvai užsikabindavo, o taip pat jų nuzemintu linkiojimu ir mirkčiojimu į Vakarus. Dėl tikro jų lietuviško nusistatymo abejonių sukeltas ir tas faktas, kad daugelio jų vaikai ciuska visai svetima kalba, nors patys tėvai ir gražiai lietuviškai kalba. Be to, dalį šiu mūsų brolių iš Maz. Lietuvos daugiausiai domina tik materialės lagerių gyvenimo sąlygos, o nuo bendro lietuviško veikimo jie lyg linke nuosaliau laikytis. O taip pat tai sen, tai ten, atrodo, pasitaiko ir tokiu faktų, kad toks vienas kitas mūsų brolis iš Maz. Lietuvos, nors ir gyvendamas lietuviškoj bendruomenėj, vis dėl to dar dairois į salis ir savo vaikus yra linkes leisti į „Schule“, o ne į mokykla. Tai vis skubiai taisytni dalykai ir tik nuo Maz. Lietuvos lietuvių tikro ir tiesaus apsisprendimo priklausomus darnus ir grazus mūsų visu sugyvenimas. Visiems turėtų būti aišku, kad jau karta isprasis į lietuviška bendruomenę, į salis dairytis nebėra ko. Ar dar neužteko tu skaudzių pamokų, kurias davė Neumannai, Bertuleiciai ir jų pragaistinga veikla? Stovyklų vadovybėms reikia žiūrėti, kad lietuviška kryptis vyratų visose stovyklose, ypac kad mazameciai Maz. Lietuvos lietuvių vaikai pagaliau prabiltu gimtąja tėvu kalba.

Apskritai, daugelyje stovyklų reikia griežtesnės kontrolės: tiek priimant naujus žmones, tiek patikrinant jų esancius. Visoki tautiniai „perkūčiai“ mums nereikalingi. Lietuvių komitetai yra tautiniai komitetai ir jie rūpinasi tik lietuviais, o ne visu tautybių buvusiais Lietuvos pilieciais. Į mūsų tarpa neturi patekti nei vienas baves NSDAP narys, nei vienas buves SS, SA ar Neumann ginklanesis, nei vienas Gestapo ar SD tarmatuojas, nei vienas lietuvių tautos priešas, nors jis dabar ir priesaikautu esąs 100% lietuvis. Si kontrolė kartais gali būti sunkoka, bet yra imanoma. Dabar jau esame pakankamai susitvarke, galime giliau pažvelgti. Apie kitus į mūsų stovyklas besiprasancius — repatriantus — placiau pakalbėsime kita karta. B. ALMANTAS

Lietuviai Italijoje

Viena iš didesniųjų lietuvių pabėgėlių koldniju Italijoje susibūrę Reggio Emilio mieste (Siaurės Italijoje). Dabar esame apie 70 lietuvių. Miestas nėra didelis, apie 100 tūkstančių gyventojų. Jis žinomas, kaip Liudviki Aristotyzmas italu poeto bei dramaturgo — gimimo vieta. Jo atminimui pastatyta keletas paminklų ir grazus teatras.

Be lietuvių Reggio Emilio gyvena dar apie 20 tautybių žmonių. Tikras tautybių internacionalas. Čia isgirsi kalbant visomis Europos kalbomis. Visu likimas neaiškus — sunki kol kas tremtinio dalia ir nežinia... Apsispratome ir mes su savo gyvenimu, nes jau antri metai, o kiti dar seniau čia. Dalis susiradome darbo paciame lageryje, dalis kitur. Kai kurie mokomės anglu ir italu kalbu. Taip ir praėina dienos ir naktys, besvajojant apie paliktąją Tėvyne. Visi esame be galo issilgę lietuviško spausdinto žodžio: knygos ar laikraščio, nes atsivežtos knygos jau seniai perskaitytos. Kiekvienas užklydes laikraštis grobštomas.

Daug laimės!

Generolas leitenantas E. H. Barker

8-to Korpo vadas.

1945 m. Kalėdos.

UNRRA - jos organizacija ir paskirtis

Su UNRRA vardu siuo metu mums tenka labai dažnai susidurti. Kas tai per institucija ir kokia jos paskirtis?

Pirmiausia dėl paties vardo. Tai yra angliško pavadinimo sutrumpinimas — United Nations Relief and Rehabilitation Administration. Lietuviškai išvertus reikštų — Jungtinių Tautų Paramos (Selpimo) ir Rehabilitacijos (Atstatymo) Administracija.

UNRRA įsteigta 1943 m. lapkričio mėn. Vasingtone, JAV. Jau prieš tai Jungtinių Tautų konferencijose buvo diskutuojami klausimai, kaip praktiškai padėti Antrojo Pasaulinio Karo nusiaubtiems krastams, tautoms ir paskiriems asmenims. Karui dar visu tempu tebevykstant, buvo jau rengiamasi spresti pokarines problemas, susijusias su sunkia paskiru tautų ir asmenų padėtimi ir jų gerbūvio atstatymu. Tam reikalui ir buvo įsteigta tarptautinio pobūdžio organizacija UNRRA, kurios nariais yra 46 sąjunginės valstybės. Šios organizacijos pobūdis yra socialinis ir ūkinis, bet ne politinis. Nariai — atskiros valstybės — sia organizacija išlaikyti padeda savo pinigais ir kitokiais inaisais. Liūto dali tarp tu visu inasu yra pasiėmusios inesti Jungtinės Amerikos Valstybės, toliau eina Didz. Britanija ir kitos valstybės.

UNRRA savo selpiamajai ir atstatomajai darba daugiausiai yra išplėtusi Europoje ir, be to, Kinijoje. Į selpimo ir paramos teikimo sriti ieina rūpinimasis maisto, sveikatos, gyvenamu patalpų, apsirngimo ir socialinio gerbūvio reikalais. Vadinamasis rehabilitacinis darbas pirmoje eilėje susietas su atskiru krastu pramonės ir žemės ūkio atstatymu ir normalias gyvenimo vėzes, is kuriu karas yra isblokes. UNRRAI savo veikloje tenka susidurti dar su vienu reiskiniu — su dideliu skaiciumi, ypac Vokietijoje, asmenu, kurie karo ivykiu eigoje yra atskirti nuo savo gyvenamu namu, atplėsti nuo savo tėvyniu.

UNRROS centras yra Vasingtone. Jos vyr.

direktorius yra Mr. H. H. Lehman, anksčiau buves New Yorko gubernatorius. UNRROS virsininkas Vokietijoje yra generolas leit. Sir Frederick Morgan, kurio buveinė yra Frankfurt am Main.

UNRROS tarnautojai yra komplektuojami is ivairiu tautu, kurios yra prisidėjusios prie sios tarptautinės organizacijos. Todėl UNRROS tarnautoju tarpe sutinkame angly, amerikieciu, kanadieciu, prancūzu, belgu, olandu, danu ir kitu tautu asmenu. Vien tik Britu zonoje Vokietijoje yra apie 1.700 pagrindiniu UNRROS tarautoju. Be ju, dar yra visa eilė tarautoju ir darbininku is paciū selpiamuju asmenu tarpo, kurie yra atlyginami is vokiskiu lėsu.

Liubeke taip pat yra UNRROS vienetas, kuris savo zinioje turi 4 skyrius (teams). Tarp siū skyriu yra paskirstytos ir atskiros lietuviu stovyklos. Kiekvienas skyrius savo darba yra suskirstes i sias sritis: administracija, socialinis gerbūvis, sveikata, tiekimas ir maisto reikalai. Atskiroms sritims yra paskirti pagrindiniai UNRROS tarnautojai ir darbininkai. Su siuo visu personalu stovyklų pareigūnams tenka nuolatos santykiuoti. Be UNRROS, isvietinti asmenys (D.P.) priklauso dar ir britu karinei valdziai. UNRRA rūpinasi daugiaū ūkiniais ir socialiniais reikalais, be to, atlieka kai kurias priezidros funkcijas.

Taip isrodo, trumpais ir bendrais bruožais kalbant, tos didelės ir mums reikšmingos tarptautinės institucijos — UNRRA — organizacija ir veikla. Cia matome praktiskai vykstant naudinga tarptautinio bendradarbiavimo procesa. Jeigu UNRRAI pavyks gerai isspresti tas problemas, kurias ji yra pasiėmusi, jeigu sazinings tarptautinis bendradarbiavimas sėkmingai rutuliosis ir kitose srityse, tai gal gi pagaliau pasaulis, paskiros tautos, valstybės ir daugelis kencianciu asmenu susilauks taip trokstamos pastovios ir teisingos taikos.

DR. V. MANELIS

Kaip gyvena musu belaisviai?

Skotijoje, Bellshille, leidziamas lietuviu laikrastis „Iseiviu Draugas“ 1945 m. gruodzio 14 d. numeryje isspausdino Belgijoj gyvenanciu lietuviu kunigo J. Danausko ispūdzius is jo aplankytos lietuviu belaisviu stovyklos Belgijoj. Ten rasoma:

„Lapkričio 19 d. atvykstu belaisviu stovyklon, kurioje yra kelios desimtys tūkstanciu zmoniu. Lietuviu ju tarpe yra per pora tūkstanciu, nes is Norvegijos dar naujai atvyko apie 150 vyrū. Belaisviu tarpe yra 25 karininkai. Lietuviai mane jau pazista. Ju akys nusvinta: ju tarpe lietuvis is laisvės. Isdalinu jiems dovanas, gautas is Londono lietuviu per kun. Matulaiti ir truputi is Belgijoje esanciu lietuviu. Keliolika numeriu „Iseiviu Draugo“ belaisviams suteikia dideli džiaugsma. Kiekvienas iesko savo giminiu skiltyje „Paieskojimai“. Kai kurie si ta randa, neaprasomas džiaugsmas.

Stovykloje darbas eina visu tempu: ruosos darbai, virtuvė, technikos kursai, pulko stabas, rastinė, pradžios mokykla jaunamiesiems, choras ir t.t. Bet didziausias ikarstis — tai rengimasis iskilmingai paminėti Lietuvos kariuomenės steigimo metines — lapkričio 23 d.

Ir stai lapkričio 23 d. Sventė — lietuviai stovykloje nedirba. Juos pavaduoja estai. 9 val. iskilmingos pamaldos, „Pulkim ant keliu visi krikcionys.“ — tikrai lietuviska giesmė is tūkstancio vyrū krūtininiu... 11 val. pulko aikstėje paradas. „Lietuva, Tėvyne mūsų, Tu didvyriu zeme...“ Trumpa kap. Sleinio kalba, iskvietimas pasizymėjusiu. Trumpa mano prakalbėlė, perduodu Londono lietuviu sveikinimus ir geresnes viltis. Vyrū veidai nusvinta. 14 val. iskilmingas posėdis. Vėl Lietuvos

himnas. Kap. Sleiny's kalba. Choras is stipriu 50 Lietuvos vyrū uztraukia tėvynės dainas... Salė skamba, drebą...

Po penkiu dienu palieku belaisvius uz spygliuotu tvoru, pazadėdamas vėl juos aplankyti, atvezti nauju dovanu, nauju geru naujenu.

Toliau kun. J. Danauskas kreipiasi i Anglijos lietuvius, prasydamas juos ypac aukoti belaisviams knygu, angly ir prancūzu kalbu zodynu ir kitu lavinimosi priemoniu.

Kun. J. Danausko adresas: Mr. l'Abbe Danauskas J., 2 Rue Chant d'Oiseau, WOLUWE ST. PIERRE, Bruxelles, Belgium.

Toliau is to paties laikrascio suzinome, kad lietuviu belaisviu pulkui vadovauja gen. st. majoras Gecevicius ir kad vardinis lietuviu belaisviu sarasas esas iteiktas Lietuvos pasiuntinybei Londone.

Naujas lietuviu laikrastis

Be Augsburgio „Ziburi“, Dillingeno „Mūsų Kelio“ ir Muencheno „Aidu“ per Kalėdas Fuldoj (taip pat Amerikieciu zonoj) isėjo pirmas numeris Fuldos lietuviu stovyklos leidziamo naujo laikrascio „Mūsų Viltis“. Jo atsakinguoju redaktoriumi pasiraso K. Romanas Klumby's. Sprendziant is pirmojo numerio „Mūsų Viltis“ savo informacijos gausumu ir ivairumu yra idomiausias is visu dabar einanciu Vokietijoj lietuvisku laikrasciu.

Apskritai, atrodo, Amerikieciu zonoj spaudai yra zymiai palankesnės salygos. Ten nėra tokio popierio trukumo, kaip pas mus.

Zinios is Tėvynės

Vilniaus radijo pranesimai

— Lietuvos sauliu divizija ir vėliau kiti daliniai labai pasizymėje kovoje prieš vokiecius. Lietuvos sauliu divizija kovojusi ties Orlu, o 1943 m. atrėmusi vokieciu puolimus ties Kursku, po to ji pati pradėjusi puliti ir pazengusi prieiki 120 km. 1944 m. ji dalyvavusi sunkiose kovose Baltgudijoj, i pietus nuo Nevelio, Polocko puolime ir vėliau mūsųose Lietuvoje. Ypac atkaklūs mūsųi buvo ties Siauliais, kur ji atrėmusi gausius vokieciu tanku puolimus. 1944 m. spalio mėn. lietuviai pasistumėje 150 km. ir perkirte Klaipėdos — Tiltzės gelezinkelį. Cia vokiečiai prieš juos mete garsia „Hermann Göring“ vardo SS divizija. Kruvina kova trukusi kelias dienas. Daug vokieciu buvo nukauta ir sunaikinti 64 tankai. I karo pabaiga lietuviu daliniai esa kovėsi Kurse, o kai kuriems net teke dalyvauti sturmingam Berlyno puolime. Partizanai Lietuvoje sunaikine daugiau negu 10.000 vokieciu, issprogdine desimtis sandėliu ir nuleide nuo bėgiu 453 vokieciu karinius traukinius.

— Praėjusiu metu pabaigoj Kiprui Petrauskui sukako 60 metu amziaus. Sia sukakti placiai paminėjo tarybinė spauda. „Tiesoj“ buvo isspausdintas straipsnis „Didysis liaudies menininkas“, kuriame solenizantas isgirtas, kaip sugėbėjas „atmesti supuvusias buržuazines paziūras i mena ir pasiaukoti dirbanciai liaudziai.“ Sukakties proga J. Paleckis suteikė K. Petrauskui „LTSR liaudies artisto“ varda, o TSRS Auksciausios Tarybos prezidiumas „LTSR liaudies artista“ drauga Kipra Petrauska apdovanojo Darbo Raudonosios Vėliavos ordenu.

— 1945 m. gruodzio 3 — 10 d. Varsuvoje tarp LTSR ir Lenkijos vyriausybiu atstovu vyke pasitarimai. Buve svarstomi Lietuvoje gyvenanciu lenku ir zydu, iki 1939 m. turėjusiu Lenkijos pilietybe, evakuacijos reikalai. Esa susitarta siuos Lenkijos piliecius is Lietuvos isevakuoti iki 1946 m. birzelio 16 d.

— Antanui Pociui, gyv. Sakiu apskr., siomis dienomis suėjo 104 m. amziaus. Neziūrint to, senelis Pocius, anot Vilniaus radijo pranesėjo, nepaprastai domis būsimais rinkimais. O Zarasu apskr., Imbrado vlsc., 64 metu naujakurs Andriejevas valstieciu tarpe pasidares labai populiarius uz jo nenuilstama raginima tiek kasdien ivykstanciuose susirinkimuose, tiek ikstant pas ūkininkus, visiems kaip vienam alyvauti rinkimuose.

— Spalio revoliucijos sukakties garbei Vilniuje buvo surengta kelias dienas trukusi muzikos ir dainos dekada. Ji buvo baigta Valstybinio choro, kuriam vadovauja Iliciukas, koncertu. Sis choras pirma karta atlikes muz. J. Svedo sukomponuota „Atgimimo daina“, pagal poeto Kosto Korsako tekstą.

— B. Dauguvietis parases nauja pjese „Uzdaviniai“, kurioje jis vaizduoja Lietuvos partizanų kovas prieš vokieciu grobikus. Pjese rezisuosias R. Juknevicius, ji būsianti pastatyta Vilniaus dramos teatre 1946 m. sausio mėn.

— Kauno mieste rinkimams i Auksciausią TSRS Taryba ivykdyti esa sudaryta 50 rinkim. apylinkiu. Pirmoji is siū apylinkiu jau gruodzio pradžioj atidaryta Stalino prospekte, Pieno-centro rūmuose. Jai esa paskirtos geriausios patalpos, kuriose esas radijas ir patefonas.

— Labai graziai veikia Mazeikiu apskr. kolektyvinis ūkis Dabikinėj, kuriam vadovaujas drg. Sangaitis. Jis stachanovietiskai kulias javus ir rengias rinkimams.

— I Nürnbergą, kaip LTSR spaudos atstovas, yra atvykes Jonas Simkus, kurio teisminius reportazus is Nürnbergo bylos dažnai skaito Vilniaus radijas.

Teritoriniai klausimai

Vos tik spėjo pasaulyje nutilti ginklai, kai daug kur tarp paskirų valstybių visu griežtumu vėl iskilo seni ir nauji teritoriniai klausimai ir gincai dėl jų. Nors valstybių sienų klausima galutinai spres dar nežinia kuomet susirinkianti Taikos konferencija, bet šie teritoriniai klausimai jau dabar vis labiau kyla i visur ir kelia nauja nerima ir santykiu itempimus.

Laimingiausi šiuo atvilgiu yra Australijos ir Amerikos kontinentai: ten niekas nieko is savo kaimynu nereikalauja. Afrikos kontinentas taip pat ramus: „karaliu karalius“ Haile Selasi vėl viespatauja Adis Abeboje, o jo prieso — isdidaus italu Ducės jau pusta kaulėliai. Gal būt, Afrikoje kai kuriu gincu sukels tik Italijos koloniju klausimas. Jau zymiai blogesne padėtis yra Azijoje. Ten prie senu teritoriniu klausimu: siuo metu vėl zymiai paastrejusio gincio tarp arabu ir zydu dėl Palestinos, Mandžūrijos klausimo, Korėjos, Olandu Indijos, kur vyksta atkaklios kovos, Japonijos koloniju Ramiajam vandenyne, Kinijos ir Indo-Kinijos teritoriniu reikalu, viso Britu Indijos klausimo komplekso, prisidėjo dar nauji — tai Persijos Azarbeidžano ir Sovietinės Gruzijos Turkijai iskelto reikalavimo dėl Olty srities. Toliau siuose Rytuose Sovietu Sąjunga jau ivykė kai kuriuos teritoriniu klausimu sprendimus: ji is nugalėtosios Japonijos atsiėmė visas tas sritis, kurias carinė Rusija buvo praradusi po pralaimėto 1904—1905 m. karo.

Bet blogiausia būklė yra Europoje. Apskritai, jau nuo seno Europa, ypac juos Rytai, Centras ir Pietryčiai (Balkanai), buvo lyg koks sirsynas dėl teritoriniu ir sienų klausimu. Cia nebuvo beveik nė vienos valstybės, kuri nebūtų turėjusi prie savo kaimynu kuriu nors teritoriniu pretenzijų. Ir sis praėjęs karas, atrodo, siuo atvilgiu padėties nė kiek nepagerino, bet dar labiau ja supainiojo. Didžiausia teritorine saskaita būsimojai Taikos konferencijoj, be abejo, patieks Sovietu Sąjungai. I ta saskaita ieina: is Suomijos paimtoji Karelijos sasmauka su Vipuri miestu, Hango atramos punktą Suomij ilankos iskusilyje, kai kurios sritys siaurės Suomijoj su Zveju pusiasaliu; toliau trys Baltijos valstybės — Estija, Latvija ir Lietuva; rytinė Rytprūsij dalis su Karaliaučiaus miestu, Vakarinė Gudija ir Vakarinė Ukraina iki Curzono linijos, kurios 1939 m. priklausė Lenkijai; toliau Karpatu Ukraina, priklausiusi Cekoslovakijai, ir Siaurės Bukovina ir Besarabija iki Dunojaus ziociu, iki 1940 m. priklausiusios Rumunijai. Be to, Sovietu Sąjunga dar labai domina Dardanėlu klausimas ir, apskritai, padėtis Bulgarijoj, Rumunijoj, Jugoslavijoj, Vengrijoj ir Lenkijoj, kur ji nori turėti sau draugiskas vyriausybes.

Is kitu teritoriniu Centro Europos klausimu tebėra atviri: Tesino sritis, kuria valdo Cekoslovakija, bet pretenzijas reiskia ir Lenkija. Tik laikinai, atrodo, tėra apries senas teritorinis gincas dėl Transilvanijos tarp Vengrijos ir Rumunijos, Jugoslavija jau visai konkrečiai buvo pareiskusi savo norą i Trieste miesta ir Dziulijos Venecijos sriti, kuria iki šio karo pabaigos valdė Italija. Gruodzio 26 d. susirinkęs posėdžiui naujai isrinktasis Austrijos parlamentas priėmė vienbalse rezoliucija, kurioje jis praso Austrijos vyriausybę imtis visus priemoniu, kad Pietu Tirolis būtų grąžintas Austrijai. Si iki 1918 m. Austro-Vengrijos imperijai priklausiusi sritis po Pirmojo pasaulinio karo buvo perleista Italijai. Lenkijos vyriausybė savo vakarinę sieną isvedė Oderio ir Neisės upėmis, tokiu būdu buv. Vokietijos valdytoji vakarinė Rytprūsij dalis, visa Vakarinė Prūsija, beveik visa Pomeranija, dalis Brandenburg provincijos ir beveik visos Zemosios ir Aukstosios Silezijos sritys atitenka Lenkijai. Graikija reiskia pretenzija i Korfu sala, o Turkija i Dodekanezo salyna, kuriuos iki 1943

m. valdė Italija. Danijoj buvo pasigirde balsu, reikalaujanciu dalies Siaurinio Schleswig-Holsteino, o Olandijoj — reikalausti is Vokietijos pasienio ruozo uz per karo metu uztvėdytas derlingas Olandijos provincijas. Prancūzija jokiu būdu nenori centrinės Vokietijos vyriausybės ir yra susirūpinusi Reino krasto ateitimi. Tai tokie, bendrais bruožais, darbar aktualūs teritoriniai klausimai pasaulyje.

Vaiku darzeliu auklėtoju kursai

Mūsų tremtiniu gyvenime tenka ypatingai susirūpinti vaiku auklėjimu. Gyvendami ankstoje stovyklose, vaikai nuolatos būna tarp suaugusiųjų, prisiklauso jų amžiu netinkamam kalbui, prisiziūri dalyku, kurie juos demoralizuoja. Daugelyje vietu jau yra susiorganizavusios pradžios mokyklos ir gimnazijos, kurios globoja jaunimą, duoda jam darbo. Priesmokyklinio amžiaus vaikai ypac yra reikalingi siltos ir nuosirdžios globos bei pedagoginės priežiūros, nes tame amžiuje igijami geri ar blogi ipročiai. Mūsų gyvenimo salygomis vaiku darzeliai būtu ypac reikalingi, kur auklėtoju priežiūroje vaikai galėtu ne tik zaisti, būti apsaugoti nuo neigiamu itaku, bet ir galėtu tinkamai lavintis. Tenka taciau pastebėti, kad iki šiolei vaiku darzeliu yra per maza isteigtu ir is tu paciu kai kurie vedami ne auklėtojos specialistės, bet siaip sau geru noru moteriskės, nes mums trūksta tinkamai parengtu vaiku darzeliu auklėtoju-specialisciu.

Lietuvos Raudonasis Kryzius Detmolde, rūpindamasis lietuviu tremtiniu vaiku auklėjimu ir norėdamas pasalinti auklėtoju trūkuma, steigia vaiku darzeliu auklėtoju kursus, kurie turėjo pradėti darba 1946 m. sausio 7 d. Kursuose mokslas truks du su puse mėnesio. I kursus priimtos klausytojos, baigusios nemaziau kaip 6 gimnazijos klases ir nevyresnės 35 m. amžiaus. Zemesnio cenzo priimamos laisvomis klausytojomis. Isklausiusios visa kursa ir islaikiusios visus egzaminus bei atlikusios reikalinga praktika, jei pasirodys gabios ir tinkamos pedagoginiam darbiui, klausytojos galės gauti kursu baigimo diploma, tik turės atlikti tam tikra keliu mėnesiu darbo staza. Viso kurso programa susidės is 300 valandų ir bus dėstoma 20 paskiru dalyku. Tokiu būdu kasdien po 5 val. teoretiniu dalyku ir 3 val. praktikos darselyje. Kursuose mokslas nemokamas ir karsantės apgyvendinamos bendrabutyje, kur jos gaus ir maista.

LIETUVIU EMIGRACIJOS BIBLIOGRAFIJOS BIURAS

Memmingeno baltieciu stovyklos ir miest^o lietuviu tautinės organizacijos isteigė Lietuviu emigracijos bibliografijos biura (sutr. LEBB) ir pavedė siam darbiui vadovauti bibliografui-bibliotekoriui A. Ruzancoviu bei dipl. inz. S. Simkui.

Visi emigracijoj isleisti ir leidžiami spaudiniai lietuviu kalba bei apie Lietuvą ir lietuvius svetimomis kalbomis bus registruojami Tarpautinio (Briuselio) ir Lietuvos (Kauno) bibliografijos instituto taisyklėmis. Organizacijos, leidyklos ir redakcijos kviečiamos siuntinėti savo senesnius ir naujus spaudinius Biurui siuo adresu:

Office of Lithuanian Bibliography
(13b) Memmingen, Fliegerhorst (Bayern)
D.P.Camp. Bl. 2, R. 28.

Numatoma leisti „Iseivi Bibliografijos Zinias“ ir organizuoti lietuviu spaudiniu ir Lituanicos (leidiniu svetimomis kalbomis apie Lietuvą ir lietuvius) paroda Memmingene, vėliau perkelti ja i kitas stovyklas.

A. P. JASAS

BE TAVES

Per naktis Tavo veida mačiau.
Slama zodziai, kaip vėjas kleve:
— Be Taves mes gyvename Tau,
be Taves mes dainuojam Tave!

Tavo meilė, Tėvyne, būdziu!
Tu man duona ir kraujas buvai.
Tu ir būsi palaimos zodziu,
nors namopi negrįztu laivai...

Per naktis Tavo kelia mačiau.
Slama zodziai, kaip vėjas kleve:
— Be Taves mes gyvename Tau,
be Taves mes dainuojam Tave!

G. T.

SVETUR

Tenai dangus toks giedras,
Kaip akys angelu.
O cia po debesį ir rūką
As saulės rasti negaliu.

Sodne žydėjo aguona
Raudona, kaip ugnis,
O cia per kalnus ciuožia
Vėjas ir pusnis.

Tirolis, 1945 m.

Didžiulis koncertas

1946 m. sausio 4 d. Lietuvos Raud. Kryžiaus Liubeko skyrius surengė didžiuli koncertą, kurio programa atliko Lietuvos operos solistai: Iz. Motiekaitienė, Alė Kalvaitė, Bern. Valdaugis ir P. Kovelis, ispūdingai padainuodami visa eile graziu operu ariju ir liaudies dainu. Baletu artistai: T. Babuskaitė ir St. Velbasi puikiai pasoko keleta baletu numerių. O p. Simaitienė gražiai pasoko pora plastiniu soku. Toliau programa isplėdė St. Gaileviciaus vadovaujamas vyrų kvartetas ir Haffkrugo lietuviu stovyklos meno ansamblis „Tėvynės Garsai“. Vadovaujamas muz. V. Banaicio, jis suvaidino J. Kruminio „Pabaigtuves“ — ilgoka mūsų rugiapiūtės pabaigtuviu paprociu, dainu ir soku pyne, eilėmis sukurta.

Didžiulė Koloseum salė buvo pilnutėlė publikos. I koncertą atsilankė angli karinės valdzios, UNRROS ir kitu tautu komitetu atstovai, taip pat gana daug vokiskos publikos.

Po koncerto Liubeko lietuviu svėtainė buvo pobūvis, kuriame taip pat dalyvavo angli karinės valdzios ir UNRROS atstovai. Pobūvis uztruko net iki ryto.

GIMNAZIJU MOKSLEIVIAMS KONKUR-SAS

Montgomery vardo stovyklos Lietuviu gimnazija (Dörverden, Kr. Verden/Aller) skelbia gimnaziju moksleiviams konkursa pasaryti novelei, apysakai ar vaizdeliui is mūsų Tėvynės gyvenimo, apleidžiant ja; tremtinio dalios (gyvenimas ir darbas Vokietijoj, stovyklose) ir Lietuvos gamtos ilgesys svetur. Geriausiai parasišius skiriamos 3 premijos: I — 300 RM. II — 200 RM. ir III — 100 RM. Kūrinys turi būti neilgesnis, kaip 20 ranka rasytu puslapiu (prasyminio lapo formato).

Vėikalėlius siusti Montgomery vardo stov. Gimnazijai iki 1946 m. kovo 1 d. uzdarytame voke, pasirasant slapyvardi; antrame voke — pavardė (adresas) ir slapyvardis. Nepremijuotus kūrinius autoriai galės atsiimti. Jury komisija: Gimnazijos, Lietuviu k—to ir Literatūros būrelio atstovai, rasyt. J. Jankus ir vienas zu malistas.

GIMNAZIJOJ DIREKTORIUS

Skautu zodis

Skilciu sistemos kilmė ir jos tikslas

Skilciu sistema yra specifinė skautisko lavinimosi žymė. Tai nėra būrys berniuku, kurie naudojami specialiam uždaviniui, kaip ugniagesių komanda. Tai yra tikras skautisko mokymosi kelias. Jei draugovė neturi skilčių — nėra skautu draugovė, nors ji puikiausiai veiktu visais kitais atžvilgiais. Tokia draugovė gali būti sudaryta vien tik iš pavyzdgingiausių skautu, ji gali turėti didžiausią patyrimą stovyklavime, bet jei ji neorganizuota skilčių pagrindu, ji nėra skautu draugovė.

Is karto tai gali atrodyti keista, tačiau patyrimas rodo, tai yra sunkiausiai suprantamas ir praktikoj sunkiausiai įgyvendinamas skautybės elementas. Tai galima būtų išsiskirti tuo, kad tai nėra įprastasis auklėjimo kelias. Kai mes galvojame apie tam tikros berniuku grupės auklėjimą, mes natūraliai, prileidžiam, kad tradiciniai auklėjimo metodai — masinis instruktavimas skaitymu, pratybos didelėmis grupėmis ir t.t. — yra patys geriausi. Netgi dabar, po ilgesnio skautybės egzistavimo laikotarpio, daugelis griežtai laikosi to seno metodo, nesuprasdami, kad tuo jie atsisako nuo sio, vien tik skautybei savito charakterio ugdymo būdo.

Taigi, skautybė yra charakterio ugdymo metodas. Tačiau kurios rūšies charakterio? Kurias savybes ji ugdo? Kuriais keliais?

Baden-Powellio charakterio savoka buvo paremta giliu tikėjimu į paskiro individo svarbą gyvenime. Todėl pasitikėjima savimi ir savitvarda jis laikė aukstomis charakterio ypaty-

bėmis. Šias savokas jis jungė su asmens garbės ir savarankumo idealais. Visa tai jis laikė esminėmis geromis piliecio savybėmis. Jis jautė kad masinis mokymas gniuždė asmens iniciatyvą ir asmeninių gabumų rutuliojimąsi.

Jis su tais klausimais susidūrė gana anksti, dar būdamas kariuomenėje. Mokydamas jaunus kareivius (tais laikais dažniausia dar mazai apsisivietusius) jis sukūrė naujus metodus: standartinės rikiuotės pratimai, kurie taip mieliai tuo laiku buvo praktikuojami, gniuždė individualybę. Tačiau tuo metu daugiau buvo krepiama dėmesio į tai, kaip tiksliai atliekamos masinės rikiuotės, negu į charakterio ugdymą. Po ilgu bandymu Baden-Powellis priėjo išvados, kad savo tikslą jis gali pasiekti tik suskirstęs vyrus į mazus junginius, po sesis žmones kiekvienam, kuriam vadovauja vienas vyresnysis, būdamas atsakingas už to junginio mokymą. Tarpusavy rungtyniaujant buvo skatinamas tu junginių-skilčių veiklumas. Kai 1897 m. Baden-Powellis buvo paskirtas penkto dragūnų pulko Indijoje vadu, jis gavo progos išbandyti savo metodus platesniu mastu. Jis mokė pulko pėdsėkiu būri — taip pat naujenybė — ir toliau rutuliojo savo skilčių sistemą, įvesdamas specialybių zenklus, kad paskatintu labiau ugdyti savo asmenybę. Remdamasis tais patyrimais, jis parasė knyga „Nurodymai pėdsėkiams“. Čia mes galime rasti daugeli minčių, kurias jis vėliau pritaikė berniuku mokymui, pavyzdžiui, tokie skilčių zaidimai, kaip voras ir musė, lėmos ar vėliavos vogimas ir pan.

Wiesbadeno skautai

Po kapituliacijos patys pirmieji atsikūrė Wiesbadeno skautai. Birželio 26 d. is 45 skautu kandidatų buvo sudaryta misri skautu-ciu draugovė. Skautams vadovavo pskt. B. Rėkus ir vyr. skilt. S. Cepas, skautėms-skilt. Stiklikaitė. Spalio 23 d. įvyko steigiamoji reorganizacinė sueiga, kurioje dalyvavo vietos skautininkai ir skautai. Įsteigta dvi draugovės: „Kestucio“ — draugininkas skilt. Zaborskas, „Birutės“ — draugininkė pskt. E. Uogintaitė — Jaudegienė. Be to, buvo išrinkti atstovai vykti į Detmolda, skautu-ciu vadu suvaziavima. Po suvaziavimo, veikimui daugiau išsiskojus, gruodžio 8 d. isistėgė Tuntas, kurio steigiamose iskilmingoje sueigoje dalyvavo UNRRA vadovybė, latviu ir estu po draugove ir nemaza mūsų visuomenės.

Vėliau buvo suformuotos dar keturios draugovės: jaunesniųjų skautu ir skauciu, vyr. skauciu ir skautu vyciu. Skautams vyciams vadovauja L.S.S. Vadijos narys pskt. J. Rimkūnas. Veikia skiltininku kursai, kuriems vadovauja vyr. skilt. S. Kadakauskas. Tuntas turi isiren-ges gražia 5 kambariu būstinę. Dirba glaudzia-me kontakte su stovyklos ir mokyklu vadovybėmis. Be to, gražiai bendradarbiauja su lenku, latviu ir estu skautais. Tuntas isigijo ir vėliava, kuri baigiama issiuvinėti. Vasario 16 d. ruosimasi ja pasventinti. UNRRA skautais domisi ir padeda. Skautus aprūpino uniformomis. Viso yra 240 skautu-ciu.

Netrukus numatoma suruoti gailėstingu seseru kursu. Be to, stengiamasi isigyti vaistinėle skautu ir stovyklos gyventoju reikalams. Skautai yra pasiryze surinkti visa perijodika ir knygas, sudaryti skautiska dainyna ir programu vadovėli.

Tunto vadovybe sudaro:

Tuntininkas — pskt. S. Jakstas, pavaduoto-

jas — vyr. skilt. Vl. Blozė, skautisko ugdymo skyriaus vadovė pskt. E. Uogintaitė — Jaudegienė (padeda pskt. J. Rimkūnas), socialinio ir sanitarinio skyriaus vadovė vyr. skilt. M. Pakulienė, meno skyriaus vadovas vyr. skilt. P. Blozė, sporto skyriaus vadovas vyr. skilt. A. Jakstas, spaudos skyriaus — B. Rėkus, ūkio skyriaus — vyr. skilt. Vabolis, reikalu vedėjas — vyr. skilt. V. Boleckis. Dvasiniu vadovu pakviestas kun. Jokūbaitis, vienas is skautu iniciatorių. Medicinos reikalams — gyd. Norvaisienė ir gyd. Raslavicius.

Tuntas, vadovaujamas seno ir prityrusio skautu vado pskt. S. Jaksto, rodo nepaprasta gyvuma ir veikluma. V. P.

Kylio skautu sueiga

1945 m. lapkricio 7 d. isistėgė Kylyje-Fridrichsorte skautai, vadovaujami vyr. skilt. K. Bėkstos, gyvai dirba. Leidžia rotatoriumi spausdinta laikrastėli „Po svetimu dangumi“. Antraja diena Kalėdu įvyko iskilminga sueiga, kur „Kunigaikscio Margio“ draugovei buvo iteikta vėliava, 32 skautai, islaikiusieji į III-ji patyrimo laipsni, ir 16 jaun. skautu davė izodi. Gražiai pasirodė ir menine dalimi: dainomis, deklamacijomis, vaizdeliais, kankliu muzika.

Sventėje be lietuviu, visuomenės dalyvavo komendantas anglu majoras Shadwell, latviu, estu komitetu, stovyklu ir skautu atstovai. Skautus sveikino lietuviu komiteto pirmininkas, latviu komiteto ir skautu atstovai.

SELIGENSTADTO TUNTAS

Veikia keturios skautu-ciu draugovės. Viso yra daugiau 200 skautu-ciu. Darbas vyksta gražiai ir sklandziai. Tuntininkas yra skaut. Tallat-Kelpsa (buves Lietuvoje Telsiu Tuntininku), skautėms vadovauja pask. G. Smaisenė.

Würzburgo tuntas

Pries pora mėnesiu atsikūrė Würzburge skautai savo veikla gražiai plėtoja. Veikia 5 draugovės: skautu draugininkas-vyr. skilt. V. Stasiskis, I skauciu draugininkė — skaut. M. Milvydaitė, II skauciu draugininkė — pskt. S. Stasiskienė, vyr. skauciu draugininkė — pskt. B. Variakojienė, pavaduotoja — skautė M. Jonikienė. Skautu vyciu būrelis ir jaun. skautu draugovė yra organizavimosi stadijoje.

Buvo suruoti (XI. 15—XII. 16) skiltininku kursai, kuriuos baigė 23 asmenys. Kursuose buvo gvildenama skautu ideologija, patyrimo laipsniai, izodis, skilties organizavimas, zaidimai, iskylos ir kita.

Tuntu vadovauja vyr. skilt. Stasiskis, pavaduotojas-vyr. skilt. R. Norvydas. Abudu yra seni skautai vyciai, prityre vadai.

NEUMÜNSTERIO SKAUTAI.

Steigiamasis susirinkimas įvyko lapkricio 9 d. Įsteigta: „Kunigaikscio Kestucio“ skautu-ciu D-vė, „Dariaus ir Girėno“ jaun. skautu-ciu D-vė ir „Kunigaikscio Margio“ skautu vyciu būrelis.

Skautiski zaidimai

1. Uoslės lavinimas.

Skiltininkas atsinesia vienodai ir popieri suvyniotus duonos, cinamono, silkės, kavos, benzine, zibale ar rūgstyje pamirkytus vatos gabalėlius ir isdėsto visa tai didesniame nuotolyje viena nuo kito. Skautai is eilės uosto, nueina į salį ir uzraso.

2. Klausos lavinimas.

Vienas skautas palieka palapinėje arba kambaryje, likusieji iscina laukan. Isėje skautai sako ka nors viduje likusiam. Likusis turi atspėti, kas kalbėjo. Atspėtasis eina į vidu. Balsa galima keisti.

3. Kiek sveria.

Sūrandami ivairaus dydzio geležies, medzio, akmens gabalai. Skautas pakiliojus spēja, koks yra svoris. Vėliau daiktai sveriami tikromis svarstyklėmis. Ar daug suklydo?

4. Pusė laisko.

Parasytas laiskas sulenkiamas per puse ir perplėšiamas į dvi lygias dalis. Pirmoji laisko pusė perskaitoma skilčiai. Antraja dali skautai patys stengiasi kuo vėriausiai atspėti. Po to perskaitoma ir antroji laisko dalis.

5. Jumoristinis bėgimas.

Zaidžiama aikstėje.

Lenktynės kijas ikisus į maisa, laikant rankoje pilna stikline vandens, i dantis isikandus sauksta, ant kurio bus padėtas kiausinis ir t.t. SKILT. E. B.

LATVIU FRONTO KOVOTOJU SVENTĖ

Liubeko latviai senieji fronto kovotojai, 1914—1918 m. karo dalyviai, kovoje pries vokciejus Latviu sauliu pulkuose, kurie ypac pasizymėjo mūsųose prie Dauguvos ir Ielgavos, 1946 m. sausio 5 d. iskilmingai atsvėntė savo metinę sventę. Ta proga Liubeko latviu sventainė buvo surengtas jaukus pobūvis su menine programa. Liubeko latviu komiteto pirmininkas J. Mieziis ir vienas is tu kovu dalyviu, latviu saulys (latviesu strelnieks) Ercjonas pasakė kalbas, pabrėždami tas aukas, kurias tuomet latviai sudėjo dėl Europos tautu laisvės. Meninė programa atliko Liubeko latviu menininkai. Sioj sventėj dalyvavo ir Liubeko lietuviu, estu ir lenku komitetu atstovai.

Dabartinėje Lietuvoje

Skotijoje, Bellshille, leidžiamas Didz. Britanijoje gyvenantiems lietuviams laikraštis „Išieviu Draugas“ gruodžio 14 d. numeryje išspausdino ilgoką pasikalbėjimą su vienu Londono lietuviu, kuris neseniai grįzo iš Lietuvos. „Išieviu Draugas“ raso:

„Is Marijampolės per Kauną, Vilnių, Daugpili, Skovą, Leningradą, Helsinkį, Stockholmą ir Skotiją į Londoną grįzo vienas Londono lietuvis, kuris Lietuvoje is kentėjo tris svetimųjų okupacijas. Jo kelionė užtruko net 27 dienas. Lietuvos gyvenimą jis gerai pazįsta, nes joje gyveno ilga laiką.“

Jis papasakojo, jog Kaune „Juodojoje rinkoje“ jam už du svaru juodos duonos teke mokėti 20 rublių. Baltos duonos dabar Lietuvoje is viso nėra. Oficialūs kursai: už vieną anglų svarą — 25 rubliai.

— Kiek gi sunkiai dirbas darbininkas dabar vidutininkai uždriba Lietuvoje? — paklausiau. — Mano pazįstamas gelzkelietis per mėnesį gaudavo tik 135 rublius, nors jo alga numatyta 300 rublių. Tie jo negaunami 165 rubliai eina visokioms valstybinėms paskoloms, mokesciams ir kitokiems galams. Jo žmona uždribdavo 250 rublių, bet po visu atskaitymu ji tegaudavo tik 80 rublių.

— Matau, kad is Kauno jūs turite parsivežes papirosus! Kiek tie ten kastoja?

— Už 20 papirosu kooperatyve — 4,5 rubliai, bet ten ju negalima gauti. „Juod. birzoj“ už 20 papirosu — 25 rubliai.

— O kaip Lietuvoje su gyvuliais, kaip ūkininkai jaučiasi?

— Nauj kiekvienos karvės ūkininkas turi pristatyti nustatyta kieki pieno i pienines. Vistoms nustatytas kiekis kiausiniu, kuriuos

jos turi sudėti. Kiaulės augina lasinius, kuriuos reikia atiduoti, o už arklius reikia atidribti valdziai. Mano ūkininkas turėjo du arklius, kurie buvo jo nuosavybė. Už tai, kad jie buvo jam palikti, jis turėjo atidribti: 20 kietmetierių malku reikėjo nuvežti už keliolikos kilometru. Du vyrai dirbom desimti dienu nuo ryto 3 val. iki 22 val. nakties, kol pajėgėm atidribti už arklius. Nedirbsi — atims arklius.

— Tai, kaip gyvena ūkininkai?

— Gyvena, ismoko gyventi. Mala naktimis, pasislėpe, sau duonai ir gyvuliams pasarui. Kai užklumpa ka bemalant, atima girtas ir užkrauna kokius 15.000—20.000 rublių pabaudos. Girtoms laikyti, reikia issiimti specialu leidima. Tokio leidimo reikia ir siuвамoms masinoms. Be leidimo laikomos masinos atimamos, dar pabauda užkraunama. Gyvenimas labai siauras. Bet reikia gyventi ir žmonės gyvena...

— Koks ispūdis labiausiai istrigo jūsų atmintyje?

— Per du mėnesių rusės moterys visais keliais ir keliais varė is Vokietijos bandas geriausiu karviu. Kai kas sako, kad per Lietuva buvo pervaryta per milijoną karviu. Diena nakti per du mėnesių baubė visi Lietuvos keliai. Daug karviu pakeliui zuvo is nuovargio, dėl menkos ju priežiūros. Mat, moterys atvykdavo traukiniais i Paprūse, ten jos paimdavo karviu kaimenes ir pėsciomis varydavo jas i Rusija.

— Kaip žmonės dabar dēvi Lietuvoje?

— Labai prastai. Jei kas ir turi geresnį svarką ar batus, tai laiko ji giliau padėjes. Nenori turėti kokių nors itarimų. Bendrai, gyvenime daug vagysciu ir suktybiu. Žmonės mokosi is ateivių. Nepagavo — malodiec, jei pagavo — durak.“

S P O R T A S

TARPTAUTINIS STALO TENISO TURNYRAS

1945 m. gruodžio 27—30 d. d. Liubeke, „Meesen“ Stovyklos halėje ivyko didžiulis stalo teniso turnyras dalyvaujant apie 100 žaidėjų is angliu, lenku, lietuviu, latviu ir estu. Buvo žaidžiama vieno minuso sistema. Vyru vienetė pirma vieta laimėjo anglas Marsh, finale nugalėjes latvi Upmani. Trecia vieta atiteko lietuviui Brazlauskui, laimėjusiam prieš buv. Latvijos valstybinės rinktinės žaidėją Liepins.

Moteru vienetu nugalėjoja isėjus lietuviė Antanaitytė D., antroji vietoj liko Petruskeviciūtė, o trecioj Tonkunaitė.

Vyru dvejetė pirma vieta laimėjo latviai Liepins-Upmanis, antra vieta—anglai Marsh — Harden ir trecia vieta— lietuviai Misiūnas I — Brazlauskas.

Misriam dvejetė visos trys pirmos vietas atiteko mūsiskiams.

Turnyras buvo individualus. Pirmosioms vietoms buvo isdalinti diplomai, kuriu 7 atiteko lietuviams, po tris — anglams ir latviams.

Siame turnyre gerai pasirodė lietuviui, kuriu, ypac, moterys neturėjo sau rimtu varzoviu.

— Sausio 12—13 d. d. Flensburge ivyksta Pabaltijo tautu stalo teniso komandinės varzybos. Lietuvius atstovauja Liubeke rinktinė: Brazlauskas, Misiūnas ir Vyskupaitis. Tikimės gero mūsiskiu pasirodymo.

— Siuo metu Liubeke vyksta moteru ir vaiku mankstos-gimnastikos instruktorėms parusti kursai, kuriuose dalyvauja daugiau negu 40 kursanciu / apie 30 latviu, 10 esciu ir tik 3 / lietuvių/. Kursams vadovauja prityrusi estė instruktorė Putnin. Kursai tesis iki sausio 16 d.

Nubausti zudikai

Pries pora mėnesiu atvyko is Rusu zonos tulas Oskaras Sifkus, kiles is Kretingos apskr., ir apsigyveno Liubeke, Meesen kar. VII bloke. Sifkus buves geras amatininkas. Cia jis susipazino su tos pat stovyklos gyventojais—Liubartu Lauceviciu, 20 mt. amž., kilusiu is Siauliu, ir Paulium Gaideliu, kurie, taciau, už nesilaikyma tvarkos, girtavima ir spekuliacija buvo is stovyklos pasalinoti ir apsigyveno privaciai. Abu pasalinantieji, matyt, pristige girtavimui pinigui, sumanė isigyti ju baisyus nusikaltimu. Auka buvo pasirinktas Sifkus, kuris turėjes keleta simtu markių, ir branganybiu — ziedu, du laikrodziu ir drabuziu. Spalio 20 d. nusikaltėliai atsivyljojo Sifku i savo kambari ir cia Laucevicius, Sifku užmigus, paskolintu kirviu sutriuškino jam galva. Lavona, trecia po muzudymo diena, taip pat skolintais rateliais nugabeno i kanala.

Lapkricio 1 d., Gaidelis, graužiamas sazinės, atvyko pas bloko komendantą ir pranesė apie zmoguzdyste. Tuojau apie ja buvo pranešta policijai. Abu nusikaltėliai buvo suimti. Lapkricio 4—5 d. d. Generalinis angliu karinis Teismas svarstė byla. Kaltinamuosius is paskyrimo gynė du lietuviu advokatai, be to, byloje dalyvavo vokieciu teisės ekspertas, nes byla buvo sprendžiama pagal vokieciu baudz. istatymus. Laucevicius prisipažino kaltu, is anksto apgalvotai nuzudes Sifku / Baudz. st. 211 str. / Jis nebaustas mirties bausme, o Gaidelis — pasipelnymo tikslu padėjes slėpti nusikaltima / Baudz. st. 257 str. / auksciausia bausme — penkerius metus kalėjimo.

Bet kokie komentarai, atrodo, nereikalingi.

LIETUVOS PIENO UKIO DARBUOTOJAMS

Siūloma uzsiregistruoti Liubeke Lietuvju Komitete, Untertrave 111/112, Lübeck, nurodant dabartinį adresą, užsiėmima, seimos nariu skaičiu. Registruojama darbo reikalu.

Judrus Cellės lietuviu gyvenimas

Cellės apylinkėse gyvene lietuviai pradėjo spiestis i krūva tik frontui pražūsus. Dabartiniu metu lietuviai cia yra apgyvendinti dviejose stovyklose: Fabrikweg stovykloje gyvena apie 200, o Am Sant Georgengarten stovykloje — apie 150 lietuviu. Abi stovyklos 1945 m. rugsejo 17 d., UNRRA direktoriui dalyvaujant, issirinko Cellės m. ir apyl. tautini lietuviu komiteta: pirm. — dipl. ekon. Jonas Varanavicius, vicepirm. — Zigmas Laugalis, izd. — Jonas Valiulis, sekr. — Leonas Zygaitis, vald. narys — Elena Zagreckienė, be to, is kiekvienos stovyklos po kandidata.

Materialės salygos. Pirmoji stovykla yra barakuose, kur kartu sukoncentruotos ir UNRRA istaigos. Patalpos pakenciamos. Seimos turi atskirus kambarius; apsildoma krosnimis, veikia vandentiekis ir 5 kartus savaitėje pirtis. Virtuvė yra lietuviu zinioje, joje dirbantieji apmokami. Antroji stovykla turi labai geras patalpas. Cia Pabaltijo valstybiu pilieciams paskirti 3 blokai, kuriuose be lietuviu dar gyvena latviai ir estai. Maistas geras.

Kultūrinis gyvenimas. Veikia misrus ir vyru chorai, sportininku sekcija, skautu draugovė ir tautiniu soku sėkėju grupė. Daznai saukiami visuotini susirinkimai, kuriuose skaitomos paskaitos, uzsenio lietuviu spauda ir kt. Leidžiamas sieninis laikraštis „Dienos Zinios“, redaguoja K. Radvilas, ir vaiku laikraštėlis „Mūsų Balselis“, red. J. Ramanauskas. Veikia kultūrinė komisija: pirm. — St. Laucius, pavad. — J. Neverauskas, sekr. — V. Ramūnienė, administr. — Pr. Svambarys ir meno dalies vadovas — akt. Br. Kvedaras. Sios komisijos zinioj yra visas kolonijos kultūrinis gyvenimas. Ji dirba glaudžiam kontakte su Komitetu.

Stovyklose veikia vaiku darzelis, 4 sk. pradžios mokykla, Aukstesnioji ir zemesnioji prekybos mokykla, angliu kalbos kursai. Be to, lietuviu stovykloje dar organizuojami visu triju Pabaltijo

tautu pabėgėliams amatininku kursai, kuriuos ypac remia UNRRA direktorius. Isteigti ir vaidybos kursai, vadovaujami Br. Kvedaro.

Pazymėtini didesnieji pasirodymai angliu kariams, kurie susilaukė gražaus ivertinimo: Pabaigtuvės, Joninės, 8 rugsejo, spalio 16, Vėlinės, Lapkricio 23 ir keletas smulkesniu.

Arciau susipazinus su anglais, paskutiniu laiku lietuviai gauna pasiūlymu dirbti pas angliu karius arba ju istaigose. Dabar jau fizini ir intelektualini darba dirba 61 asmuo. Nedirbantieji itraukti i kultūrinę veikla. Komiteto sūkis — dirbkime visi! Lietuviu santykiai su UNRRA direktoriumi ir komendantu labai nuosirdūs. Santykiai su estais ir latviais taip pat draugiski. Nors cia latviu dvigubai daugiau už lietuvius, bet lietuviu kultūrinė veikloj yra judresni ir juos pralenkia.

VANDA RAMUNIENĖ

Suimta 55.000 nacių

Vykdydami Vokietijos „nunacinimo“ programa, Britu karinės valdzios organai iki siolei Britu zonoj suėmė 55.000 nacių. Siuo metu astuoniuose civiliu internutuju lageriuose Britu zonoj yra laikoma 53.000 nacių. Dar 2000 nacių laukiami perkeltiant i Britu zoną is kitu vietu, is už Britu zonos ribu.

Savaitinis nauju arestu skaicius pastaruoju laiku vis mažėja. Praėjusi liepos mėn., pavyzdziui, kas savaitė buvo suimama mazdaug po 2.000 nacių, o pastaruoju metu tas skaicius sumazėjo iki 600 per savaitę. Apie nacių internavimo laiko ilgi dar nėra padaryta galutinio srendimo. Taciau visa eilė suimtuju jau paleista, nes, manoma, kad ju paleidimas nebesudaro pavojiaus viesajam saugumui. Taip pat paleidžiami ilgoniai ir seniai.

Lordas Russelis apie atomine bomba ir pasaulio taika

Zinomas angli publicistas ir filosofas lordas Russel „Manchester Guardian“ dienraštyje išspausdino idomų straipsnių, gildinančių kaip tik pacius aktualiausias klausimus: atominės bombos ir pasaulio taikos.

„Joks kitas krastis pasaulyje,“ raso lordas Russel, „nėra labiau susidomėjęs klausimu, kaip išvengti kito didžio karo, kuriame būtų panaudotos atominės bombos, kaip mūsų krastis. Jeigu tokiam kare mes ir bandytume išlikti neutralūs, tai vistiek tas mūsų neutralumas nebūtų išsaugotas. Galime visi drąsiai sakyti, kad, jei toks karas nekiltų artimiausiu 5 metų laikotarpyje, tai jis prasidėtų visokeriopu Londono, Manchesterio, Glasgovo ir kitų svarbių centru sunaikinimu. Kadangi mūsų priesu gyventojai nėra taip sukoncentruoti, tai mes negalėtume padaryti jiems tokiu nuostoliu, kaip jie mums. Taigi, ir yra gyvybinis reikalas iškinti JAV ir Sovietų Sąjungai, kad jos vestu politika, galinčia sutrukdyti naujo karo kilimą...“

Tinkamiausia būtų sukurti tarptautinė valdžia, kuriai priklausytų visi fabrikai ir atominių bombų gamyba... Mokslininkai, kurie konsultavo atomine bomba, sako, kad jos paga-

minimas negali ilgiau trukti, kaip 2–5 metus. Vadinas, jeigu bombų monopolis turėtų kokia nors naudą, tai pasaulio politikai neatidėliojant turėtų imtis priemonių išvengti baisios pasaulio katastrofos ir likviduoti dabartinius politinius nesklandumus. Atominės bombos paslapties atskleidimas Sov. Sąjungai susvelnintu dabartine politika, bet neilgam. Pagaliau būtų pasiektas kulminacinis tasas, susigincijimas nėra negalimas ir, kilus karui, jo pasekmės aiškios.

JAV vyriausybė galėtų tam tikromis sąlygomis sudaryti karini bendradarbiavimą. Tos sąlygos būtų gana griežtos. Visos didžiosios valstybės (išimtis JAV) negalėtų gaminti atominių bombų. Tarptautinė komisija turėtų kontroliuoti, kad tai būtų praktiskai vykdoma. Jungt. tautos turėtų sutikti su JAV užs. politika.

Visi gincai dabar liko nebereikšmingi; priežastis — atominės bombos galia...

Dabartinių laikų persvara yra JAV pusėje. Kas bus vėliau, neaišku. Todėl turime sukoncentruoti visas jėgas sudaryti valstybių bloka, kuris kontroliuotų atominių ginklų gamybą, JAV vadovaujant. Tik tuomet išnyktų debesis, kurie temdo pasaulio taiką.

Paskutinės Mussolinio valandos

I mūsų rankas pateko vienas didžiulio amerikiečių iliustruoto savaitraščio „Life“ numeris, kuriame aprašyta Mussolinio mirtis.

1944 m. balandžio 25 d. galutinai suirus vokiečių frontui Šiaurės Italijoje ir sąjungininkų armijoms artėjant prie Milano, o visur kur aplink veikiant gausiems italų partizanų būriams, Mussolini išstikino, kad pasiliktų toliau Milane nebegalima. Su visu būriu tariamosios Italų fasistinės respublikos vyriausybės nariu jis išbėgo į sągiurę, į Sveicarijos pasienį. Jo prasyma ileisti jį į Sveicariją, Sveicarijos vyriausybė atmetė. Tuomet Mussoliniui nieko kito nebėliko, kaip tik slėptis kur nors kalnuose. Tačiau tas jo slapstymasis neilgai trukus. Tuojau pat kerštingi italų partizanai suradė jį vieną kalną pirkelę netoli Dongo.

— Palikite man gyvybę ir aš jums duosiu imperiją, — pareiškė jiems Mussolini.

Taciau partizanai buvę nepermaldausiami. Po trumpo teismo jie paskelbė sprendimą: Mussolini ir 16 kitų fasistinių vadų baudžiami

mirties bausme. Tarp jų ir Mussolini meiluzė, 25 metų gražuolė Clara Petacci.

Ivykdė ta egzekuciją, partizanai Mussolinio ir kitų lavonus atgabendė į Milaną ir čia pamėte juos Piazza Loreto aikštėje publikai pasidžiūrėti. Kita ryta ren susirinkusios tūkstantinės minios žmonių, daugelis jų spiaudė į kadaise buvusio isdidaus Duce's negyva veidą. Taciau partizanų kerstas tuo dar nesibaigė. Visi tie lavonai dar buvo pakarti galva žemyn ant specialiai parengtų kartuvių, kur jie kabėjo ilgą laiką. Po to jie buvo nuimti ir palaidoti. Jų kapu nepuosia jokie užrasai. Taip siurpulingai baigė savo avantiūristą gyvenimą pirmasis Europoje fasistinis diktatorius, beprasmingai ištūmęs savo krastą ir toki sunku, tiek nuostoliu atnesusi karą.

Visa eilė žurnale „Life“ idėtu foto nuotraukų rodo Mussolini, apsiėngusį fasistinės milicijos uniformą, negyva gulinti Piazza Loreto aikštėje, kabanti kartuvėse ir pagaliau pusiau nuoga pigiame mediniame pusiniam karste ant krūvos drožliu.

Sunkiausia Europos ziema nuo XVII amž.

„News Chronicle“ praneša trumpa santrauka vyr. UNRROS dir. H. Lehmano kalbos, kuria jis per radiją pasakė i Amerikiečių tauta Nauju Metu proga.

„Dabartinė ziema Europai yra pati sunkiausia nuo Trisdesimties metų karo XVII amžiuje,“ pareiškė H. Lehmanas ir toliau kreipėsi i amerikiečius, prasydamas juos, nežiūrint, kad ten jau pasibėgė maisto racionalavimas, maisto atžvilgiu būti labai taupiems. JAV savo maisto ištekliais turi pagelbėti Europos kontinentui pergyventi šią sunkią žiemą.

Toliau laikraštis praneša, kad Amerikiečių karinė valdžia Frankfurte ir kitose Vokietijos vietose, norėdama išvengti grasinančių neramumų dėl bado, buvusi priversta vokiečių civiliams gyventojams perduoti savo Armijos būtiniausias atsargines išteklius. Vien tik Berlyno ismaitinimas reikalauja labai daug maisto.

PAGERBTI KARO LAIMĖTOJAI

Kaip angli laikraščiai praneša, Nauju Metu proga karalius Jurgis VI nepaprastai daug asmenu, vienu ar kitu būdu prisidėjusių prie karo laimėjimo, apdovanojo ordenais arba

suteikė titulus. Ju sarasas, paskelbtas oficialiam leidinyje „London Gazette“, užima net 165 pusl.

Pirmoji eilė buvo apdovanoti žymieji britų tautos ir kariuomenės vadai. Winstonas Churchillis gavo Order of Merit, pati aukščiausia britų ordena. Aukštas titulas Churchillui buvo pasiūlytas jau praėjusiu metu liepos mėn., bet jis atsisakė, norėdamas pasilikti paprastu piliečiu. Feldmarsalai: baronas Alanbrooke, sir Bernard Law Montgomery, sir Harold Alexander; admiralas baronas Cunningham of Hyndhope, oro marsalas baronas Portal of Hungerford tapo viscountais. Visa eilė kitų žymių karo vadų, politinių veikėjų, mokslininkų, menininkų gavo titulus arba ordenus.

BEPILOTINIAI LĖKTUVAI SU ATOMINĖMIS BOMBOMIS

„News Chronicle“ mini gen. H. H. Arnoldo, JAV karo aviacijos viršininko, pareikimą, kad superbombonesiai ir bepilotiniai lėktuvai galės skristi su atominėmis bombomis ir „apsukti visa žemės rutulį“.

„Baisu isivaizduoti tuos nuostolius“, jis pareiškė, „kuriuos gali padaryti V2, raidaro vairuojamas ir pakrautas atominiu bombu.“

Prasidėjo JTO sesija

Sausio 10 d. Londone, Westminsterio rūmuose, buvo atidaryta nepaprasta Jungtinių Tautų Organizacijos pilnatinė sesija, kurioje dalyvauja arti 2.000 delegatų, atstovaujanciu 51 tauta. Tarp delegatų yra daug visam pasauliui žinomų politikų. Sesijoje dalyvauja 4 ministeriai pirmininkai, 15 užsienio reikalų ministrų, daug ambasadorių ir pasiuntinių. Tarp kitų JAV delegatų i sesiją atvyko ir prez. Roosevelto našlė Eleonora Rooseveltienė.

Sesija ilgokai r turininga kalba, pabrėžiančia visus dabartinius aktualiuosius pasaulio reikalus ir gyvybini reikala sukurti veiklia ir autoritetinga pasauline organizacija, kuri stovėtų taikos sargyboj, atidare Didz. Britanijos ministeris pirmininkas Attlee. Po jo kalba pasakė Jungt. Tautų Organizacijos paruosiamosios komisijos pirmininkas Spoleto, Kolumbijos atstovas. Pirmininku isrinktas Belgijos delegatas min. Spaakas.

Sesijos dienotvarkėje daug svarbių reikalų. Pirmoje eilėje pacios Jungt. Tautų Organizacijos santvarka, generalinio sekretoriaus isrinkimas, toliau: Pasaulio saugumo tarybos, atominės energijos kontrolės klausimai, Tarptautinio teismo reorganizacija ir visa eilė kitu.

VAKARINIŲ ZONŲ SOCIALDEMOKRATAI NESIBLOKUOS

Sovietu okupacinėje Vokietijos zonoj artėjantiems savivaldybių rinkimams Vokiečių socialdemokratų partija susiblokavo su Vokiečių komunistų partija ir sudarė bendrus kandidatų sarasus.

Dr. Schumacheris, Vakarinių zonų socialdemokratų veikėjas, tuo reikalu pareiškė, kad Vakarinių zonų socialdemokratai savarankiai dalyvaus tuose rinkimuose vien tik su savo kandidatų sarasu.

Amerikos Lietuvių Tarybos Tremtiniams Gelbėti Komisijos pranešimas

Pastaruoju laiku tiek Tremtiniams Gelbėti Komisija, tiek Social Service Bureau gauna daug laisų su prasymais suteikti „Affidavit of Support“ ivaziavimui i Amerika.

Nesusipratinams išvengti, pranesame, kad nei Tremtiniams Gelbėti Komisija, nei Social Service Bureau „sponsoriais“ būti negali, nes pagal Jungtinių Valstybių imigracinius potvarkius, organizacijos, draugijos ar istaigos „Affidavit“ isdavinėti negali. „Sponsoriais“ tegali būti tik giminės ar pazistami. Artimi giminės pageidaujami pirmoji eilė, nes juo tolesnė giminystė, juo didesni apsunokinimai ir formalumai. „Affidavit of Support“ formas Social Service Bureau siuncia pagal pareikalavimą.

Tremtiniams Gelbėti Komisijos pirmininkas — J. Grinius, sekretorius — Elena V. Devenienė, Social Service Bureau vedėja — M. M. Kizytė.

DAIL. VYT. KASIULIO KURINIŲ PARODA

Dail. Vyt. Kasiulis rengiasi vasario 16 d. kartu su žymiuoju estu grafiku Wiiraltu surengti Liubeke savo naujausiu kūriniu paroda. Tikimasi, jog šioj parodoj su savo kūriniiais dalyvaus ir kitas žymus mūsų taptytojas prof. A. Galdikas.

MIRĖ VALERIJA LISCEVSKIENĖ

1945 m. gruodžio 31 d. Liubeke staiga apopleksija mirė Rygos lietuvių Valerija Liscevskienė — Erikaitė, apie 40 m. amžiaus. Velionė palaidota Vorwerker kapinėse Liubeke.

Ats. Redaktorius Faustas Kirsas
Leidejas: Liubeke Lietuvių Komitetas
Adr. Liubeck, Untertrave 111-112, Tel. 28485
Druck: Lübecker Zeitung (3829)